

Реферат на тему: ""Творчість Марини Цвєтаєвої""

Марина Цвєтаєва

РЕФЕРАТ

на тему:

"Творчість Марини Цвєтаєвої"

...Моїм віршам, як дуже цінним винам

Настанет черга ще своя.

М.Цвєтаєва

Марина Іванівна Цвєтаєва народилася в Москві 26 вересня 1892 року. По походженню, сімейним зв'язкам, вихованню вона належала до трудової науково-художньої інтелігенції. Якщо вплив батька, Івана Володимировича, університетського професора і творця одного з кращих московських музеїв (нині музею Образотворчих Мистецтв), до пори до часу залишалося схованим, прихованим, то мати, Марія Олександрівна, жагуче і бурхливо займалася вихованням дітей до самої своєї ранньої смерті, — по вираженню дочки, завилася їхньою музикою: "Після такої матері мені залишилося тільки одне: стати поетом".

Характер у Марини Цвєтаєвої був важкий, нерівний, хитливий. Ілля Еренбург, що добре знав її в молодості, говорить: "Марина Цвєтаєва сполучала в собі старомодну чемність і бунтарство, пієтет перед гармонією і любов'ю до щиросердечної недорікуватості, граничну гордість і граничну простоту. Її життя було клубком прозрінь і помилок".

Один раз Цвєтаєва випадково обмовилася по чисто літературному приводу: "Ця справа фахівців поезії. Моя ж спеціальність — Життя". Жила вона складно і важко, не знала і не шукала спокою, ні благоденства, завжди була в повній невпорядкованості, щиро стверджувала, що "почуття власності" у неї "обмежується дітьми і зошитами". Життям Марини з дитинства і до кончини, правила уява.

Красною кистью

Рябина зажглась

Падали листья

Я родилась.

Спорили сотни

Колоколов

День был субботный

Иоанн Богослов

Мне и доныне

Хочется грызть

Красной рябины

Горькую кисть.

Дитинство, юність і молодість Марини Іванівни пройшли в Москві у тихому підмосковному Тарусі, частково за кордоном. Училася вона багато, але, з родинних обставин, досить безсистемно: зовсім маленькою дівчинкою — у музичній школі, потім у католицьких пансіонах у Лозані і Фрайбурзі, у ялтинській жіночій гімназії, у московських приватних пансіонах.

Вірші Цвєтаєва почала писати із шести років (не тільки по-російськи, але і по-французьки, по-німецьки), друкуватися — із шістнадцяти. Герої і події оселилися в душі Цвєтаєвої, продовжували в ній свою "роботу". Маленька, вона хотіла, як усяка дитина, "зробити це сама". Тільки в даному випадку "це" було не гра, не малювання, не спів, а написання слів. Самої знайти риму, самої записати що-небудь. Звідси перші наївні вірші в шести-семи років, а потім — щоденники і листи.

У 1910 році ще не знявши гімназичної форми, тайкома від родини, випускає досить об'ємний збірник "Вечірній альбом". Його помітили і схвалили такі впливові і вимогливі критики, як В.Брюсов, Н.Гумелев, М.Волошин.

Вірші юної Цвєтаєвої були ще дуже незрілі, але підкуповували своєю талановитістю, відомою своєрідністю і безпосередністю. На цьому зійшлися всі рецензенти. Строгий Брюсов, особливо похвалив Марину за те, що вона безбоязно вводить у поезію "повсякденність", "безпосередні риси життя", застерігаючи її, утім, небезпеки впасти в "домашність" і розміняти свої теми на "милі дрібниці": "Несомненно талановита Марина Цвєтаєва може дати нам дійсну поезію інтимного життя і може, при тій легкості, з який вона, як здається, пише вірші, розтратити усі свої дарування на непотрібні, хоча б і витончені дрібнички".

У цьому альбомі Цвєтаєва наділяє свої переживання в ліричні вірші про не відбулася любові, про безповоротність минулого і про вірність люблячої:

Ты все мне поведал — так рано!
Я все разглядела — так поздно!
В сердцах наших вечная рана,
В глазах молчаливый вопрос ...
Темнеет... Захлопнули ставни,
Над всем приближение ночи...
Люблю тебя призрачно— давний,
Тебя одного — и на век!

У її віршах з'являється лірична героїня — молода дівчина, що мріє про любов. "Вечірній альбом" — це схована присвята. Перед кожним розділом — епіграф, а те і по двох: з Ростана і Біблії.

Такі стовпи першого зведеного Мариною Цвєтаєвої будинку поезії. Яке воно ще поки ненадійний, цей будинок; як хиткі його деякі частини, створені напівдитячою рукою. Немало інфантильних рядків — утім, цілком оригінальних, ні на чий не схожих:

— "Кошку завидели, курочки
Стали с индюшками в круг..."

Мама у сонной дочурки
Вынула куклу из рук.
("У кровати").

Але деякі вірші вже передбачали майбутнього поета. У першу чергу — невтримна і жагуча "Молитва", написана поетесою в день 17-річчя, 26 вересня 1909 року:

Христос и Бог! Я жажду чуда
Теперь, сейчас, в начале дня!
О, дай мне умереть, покуда
Вся жизнь как книга для меня.
Ты мудрый, ты не скажешь строго:
"Терпи еще не кончен срок".
Ты сам мне подал — слишком много!
Я жажду сразу— всех дорог!

.....

Люблю и крест, и шелк, и каски,
Моя душа мгновений след...
Ты дал мне детство — лучше сказки
И дай мне смерть— в семнадцать лет!

Ні вона зовсім не хотіла вмерти в цей момент, коли писала ці рядки; вони — лише поетичний прийом.

Марина була дуже життестійкою людиною ("Мене вистачить ще на 150 мільйонів життів!"). Вона жадібно любила життя і, як покладено поету-романтику, пред'являла їй вимоги величезні, часто — непомірні.

У вірші "Молитва" схована обіцянка жити і діяти: "Я спрагу всіх доріг!". Вони з'являться в безлічі — різноманітні дороги цвєтаєвської творчості.

У віршах "Вечірнього альбому" поруч зі спробами виразити дитячі враження і спогади сусідила недитяча сила, що пробивала собі шлях крізь немудровану оболонку заримованого дитячого щоденника московської гімназистки. "У Люксембурзькому саду", спостерігаючи зі смутком граючих дітей і їхніх щасливих матерів, заздирить їм: "Увесь світ у тебе", — а наприкінці заявляє:

Я женщин люблю, что в бою не робели
Умевших и шпагу держать, и копье,-
Но знаю, что только в плену колыбели
Обычное— женское— счастье мое!

У "Вечірньому альбомі" Цвєтаєва багато сказала про себе, про свої почуття до дорогих їй серцю людям; у першу чергу про маму і про сестру Асі.

"Вечірній альбом" завершується віршем "Ще молитва". Цвєтаєвська героїня молить творця послати їй просту земну любов.

У кращих віршах першої книги Цвєтаєвої вже угадуються інтонації головного конфлікту її любовної поезії: конфлікту між "землею" і "небом", між пристрасстю й ідеальною любов'ю, між стохвилинним і вічним і — світ — конфлікту цвєтаєвської

поезії: побуту і буття.

Слідом за "Вечірнім альбомом" з'явилося ще два віршованих збірники Цветаєвої: "Чарівний ліхтар" (1912р.) і "Із двох книг" (1913р.) — обое під маркою видавництва "Оле— Лукойе", домашнього підприємства Сергія Ефрона, друга юності Цветаєвої, за який у 1912 році вона вийде заміж. У цей час Цветаєва — "чудова і переможна" — жила вже дуже напруженим щиросердечним життям.

Стійкий побут затишного будинку в одному зі старомосковських провулків, неквапливих буднів професорської родини — усе це було поверхнею, під якою вже заворушився "хаос" дійсної, не дитячої поезії.

У того часу Цветаєва вже добре знала собі ціну як поету (вже в 1914р. вона записує у своєму щоденнику: "У своїх віршах я упевнена непохитно!"), але рівно нічого не робила для того, щоб налагодити і забезпечити свою людську і літературну долю.

Життєлюбство Марини втілювалося насамперед у любові до Росії і до російської мови. Марина дуже сильно любила місто, у якому народилася, Москві вона присвятила багато віршів:

Над городом отвергнутым Петром,
Перекатился колокольный гром.
Гремучий опрокинулся прибой
Над женщиной отвергнутой тобой.
Царю Петру, и вам, о царь, хвала!
Но выше вас, цари: колокола.
Пока они гремят из синевы —
Неоспоримо первенство Москвы.
— И целых сорок сороков церквей
Смеются над горды нею царей!

Спочатку була Москва, що народилася під пером юного, потім молодого поета. На чолі усього і вся панував, звичайно, отчий "чарівний" будинок у Трехпрудном провулку:

Высыхали в небе изумрудном
Капли звезд и пели петухи.
Это было в доме старом, доме чудном...

Чудный дом, наш дивный дом в Трехпрудном, Превратившийся теперь в стихи.

Таким він став у цьому уцілілому уривку отрочого вірша. Будинок був одушевлений: його залу ставала учасницею всіх подій, зустрічала гостей; їдальня, навпроти, виявляла собою деякий простір для змушених чотириразових байдужих зустрічей з "домашніми", — їдальня осиротілого будинку, у якому вже не було матері. Ми не довідаємося їхніх віршів Цветаєвої, як виглядала чи залу їдальня, узагалі сам будинок, — "на це є архітектура, що дає". Но ми знаємо, що поруч з будинком стояла тополя, що так і залишився перед очима поета все життя:

Этот тополь! Под ним ютятся
Наши детские вечера
Этот тополь среди акаций,

Цвета пепла и серебра...

Пізніше в поезії Цветаєвої з'явиться герой, що пройде крізь роки її творчості, змінюючись у другорядному і залишаючись незмінним у головному: у своїй слабості, ніжності, зибкості в почуттях. Лірична героїня наділяється рисами лагідної богомольної жінки:

Пойду и встану в церкви
И помолюсь угодникам
О лебеде молоденьком.

У перші дні 1917 року у зошиті Цветаєвої з'являються не найкращі вірші, у них чуються переспіви старих мотивів, говориться про останню годину щоМ нераскаялись, стомлен пристраст ліричн героїн.

У найбільш удалих віршах, написаних у середині січня
— початку лютого, оспівується радість земного буття і любові:
Мировое началось во мне кочевье:
Это бродят по ночной земле — деревья,
Это бродят золотым вином — грозди,
Это странствуют из дома в дом — звезды,
Это реки начинают путь — вспять!
И мне хочется к тебе на грудь — спать.

Багато зі своїх віршів Цветаєва присвячує поетам сучасникам: Ахматовій, Блоку, Маяковському, Ефрону.

...В певучем граде моем купола горят,
И Спаса светлого славит слепец бродячий...
— И я дарю тебе свой колокольный град, Ахматова! — и сердце свое в придачу.

Но усі вони були для неї лише побратимами по перу. Блок у житті Цветаєвої був єдиним поетом, якого вона шанувала не як побратима по "стародавньому ремеслу", а як божество від поезії, і якому, як божеству, поклонялася. Всіх інших, нею улюблених, вона відчувала соратниками своїми, вірніше — себе відчувала побратимом і соратником їхній, і про кожне вважала себе вправі сказати, як про Пушкіна: "Пера нагострити знаю, як лагодили: пальці не присохнули від його чорнила!". Творчість лише одного Блоку сприйняла Цветаєва, як висоту настільки піднебесну — не відчуженість від життя, а очищенням нею; що ні про яку причетність цій творчій висоті вона, у "гріховності" своєї, і помислить не смілива — тільки коліноприклонением стали всі її вірші, присвячені Блоку в 1916 і 1920-1921 роках.

Зверю — берлога,
Страннику — дорога,
Мертвому — дроги.
Каждому свое.
Женщине — лукавить,
Царю — править,
Мне славить

Имя твое.

Марина Цветаева пише не тільки вірші, але і прозу. Проза Цветаєвої тісно зв'язана з її поезією. У ній, як і у віршах, важливий був факт, не тільки зміст, але і звучання, ритміка, гармонія частин. Вона писала: "Проза поета — інша робота, чим проза прозаїка, у ній одиниця зусилля — не фраза, а слово, і навіть часто — моє."

Однак на відміну від поетичних добутків, де шукала ємність і локальність вираження, у прозі ж вона любила поширити, пояснити думку, повторити її на різні лади, дати слово в його синонімах.

Проза Цветаєвої створює враження великої масштабності, вагомості, значущості. Дріб'язку як такі, у Цветаєвої просто перестають існувати, люди, події, факти — завжди об'ємні. Цветаєва володіла даром точно і влучно розповісти про свій час.

Одна з її прозаїчних робіт присвячена Пушкіну. У ній Марина пише, як вона вперше познайомилася з Пушкіним і що про не м довідалася спочатку. Вона пише, що Пушкін був її першим поетом, і першого поета убили. Вона міркує про його персонажів. Пушкін "заразив" Цветаєву словом любов. Цьому великому поету вона також присвятила безліч віршів:

Бич жандармов, Бог студентов,

Желчь мужей, услада жен,

Пушкин в роли — монумента?

Гостя каменного? — он.

Незабаром здійснилася Жовтнева революція, що Марина Цветаєва не прийняла і на зрозуміла. З нею відбулося по істині фатальна пригода. Здавалося б, саме вона з усією своєю бунтарською натурою свого людського і поетичного характеру могла знайти в революції джерело творчого одухотворення. Нехай вона не зуміла б зрозуміти правильно революцію, її мети і задачі, але вона повинна була щонайменше відчувати її як могутню і безмежну стихію.

У літературному світі вона як і раніше трималася особняком. У травні 1922 року Цветаєва зі своєю дочкою їде за кордон до чоловіка, що був білим офіцером. За рубежем вона жила спочатку в Берліні, потім три роки в Празі; у листопаді 1925 року вона перебралася в Париж. Життя було емігрантська, важка, убожіючи. Приходилося жити в пригороді, тому що в столиці було не по засобах.

Спочатку біла еміграція прийняла Цветаєву як свою, її охоче друкували і хвалили. Но незабаром картина істотно змінилася. Насамперед для Цветаєвої наступило тверде протверезіння. Білоемігрантське середовище, з мишачою метушнею і лютою гризнею всіляких "фракцій" і "партій", відразу ж розкрилися перед поетесою у всій своїй жалюгідній і огидній наготі. Поступово її зв'язку з білою еміграцією рвуться. Її друкують усе менше і менше, деякі вірші і добутки роками не попадають до друку чи взагалі залишаються в столі автора.

Рішуче відмовивши від своїх колишніх ілюзій, вона нічого вже не оплакувала і не придавалась ніяким умилювальним спогадам про те, що пішло в минуле. У її віршах зазвучали зовсім інші ноти:

Берегитесь могил:
Голодней блудниц!
Мертвый был и сенил:
Берегитесь гробниц!
От вчерашних правд
В доме смрад и хлам.
Даже самый прах
Подари ветрам!

Дорогою ціною куплене зречення від дрібних "учорашніх правд" надалі допомогло Цветаєвої важким, більш того — болісним шляхом, з величезними витратами, але все-таки прийти до збагнення великої правди століття.

Навколо Цветаєвої усе тісніше стулялася глуха стіна самотності. Їй комусь прочитати, когось запитати, не з ким порадіти. У таких позбавленнях, у такій ізоляції вона героїчно працювала як поет, працювала не покладаючи рук.

От що чудово: не зрозумівши і не прийнявши революції, утікши від її, саме там, за рубежем, Марина Іванівна, мабуть уперше знайшла тверезе знання про соціальну нерівність, побачила світ без яких би то ні було романтичних покривів.

Саме цінне, саме безсумнівне в зрілій творчості Цветаєвої — її негасима ненависть до "ситості" і усякої вульгарності. Надалі творчості Цветаєвої усе більш міцніють сатиричні ноти. У той же час у Цветаєвої усе більш росте і зміцнюється жвавий інтерес до того, що відбувається на покинутій Батьківщині. "Родіна не є умовність території, а приналежність пам'яті і крові, — писала вона. — Не бути в Росії, забути Росію — може боятися тільки той, хто Росію мислить поза собою. У кому вона усередині — той утрачає її лише разом з життям". З часом поняття "Родіна" для неї наповняється новим змістом. Поет починає розуміти розмах російської революції ("лавина з лавин"), вона починає чуйно прислухатися до "нового звучання повітря".

Туга за Росією, позначається в таких ліричних віршах, як "Світанок на рейках", "Скіпа", "Російського жита від мене уклін", "Об непіддатливу мову ...", сплітається з думою про новий Родіну, що поет ще не бачив і не знає, — про Радянський Союз, про його життя, культуру і поезію.

Покамест день не встал
С его страстями стравленными,
Из сырости и шпал
Россию восстанавливаю.
Из сырости — и свай,
Из сырости — и серости.
Пока мест день не встал
И не вмешался стрелочник.

.....

Из сырости — и стай...
Еще вестями шальными

Лжет вороная сталь
Еще Москва за шпалами!

ДО 30-м років Марина Цветаєва совершенно ясно усвідомила рубеж, щовідокремив її від білої еміграції. Важливе значення для розуміння поезії Цветаєвої, що вона зайняла до 30-м років, має цикл "вірші до сина". Тут вона у весь голос говорить про Радянський Союз, як про новий світ нових людей, як про країну зовсім особливого складу й особою долі, неударжиморвущейся вперед — у майбутнє, і в саму світобудову — "на Марса".

Ни к городу и ни к селу —
Езжай, мой сын, в свою страну,-
В край — всем краям наоборот!
Куда назад идти — вперед
Идти,— особенно — тебе,
Руси не выдавшие.

.....
Нести в трясущихся горстях:
"Русь — это прах, чти— этот прах!"
От неиспытанных утрат
Иди — куда глаза глядят!

.....
Нас родина не позовет!
Езжай, мой сын, домой — вперед —
В свой край, в свой век, в свой час — от нас-
В Россию — вам, в Россию — масс,
В наш — час — страну! В сей — час — страну!
В на — Марс — страну! В без — нас страну!

Рус для Цветаєвої — надбання предків, Росія — не більш як сумний спогад "батьків", що втратили батьківщину, і в який немає надії знайти її знову, а "дітям" залишається один шлях

— додому, на єдину батьківщину, у СРСР. Настільки ж твердо Цветаєва дивилася і на своє майбутнє. Вона розуміла, що її доля — розділити долю "батьків". У неї захватало мужності визнати історичну правоту тих, проти яких вона так нерозважливо повставала.

Особиста драма поетеси перепліталася з трагедією століття. Вона побачила звіриний оскал фашизму і встигла проклясти його. Останнє, що Цветаєва написала в еміграції, — цикл гнівних антифашистських віршів про розтоптаний Чехославакии, що вона ніжно і віддано любила. Це воістину "плач гніву і любові", Цветаєва утрачала вже надію — рятівну віру в життя. Ці вірші її, — як лемент живий, але знівеченої душі:

О, черная гора,
Затягившая весь свет!
Пора — пора — пора

Творцу вернуть билет.
Отказываюся — быть
В Бедламе — нелюдей
Отказываюсь — жить
С волками площадей.

На цій ноті останнього розпачу оборалось творчість Цветаєвої. Далі залишилося просто людське існування. І того — в обріз.

У 1939 році Цветаєва відновлює своє радянське громадянство і повертається на батьківщину. Важко їй далися ці сімнадцять років на чужині. Вона мріяла повернутися в Росію "бажаним і жданим гостем". Но так не вийшло. Особисті її обставини склалися погано: чоловік і дочка піддавалися необґрунтованим репресіям. Цветаєва оселилася в Москві, готувала збірник віршів. Но отут гримнула війна. Мінливості евакуації закидали Цветаєву спочатку в Чистополь, а потім у Єлабугу. Отут-те її і наздогнало самотність, про яке вона з таким глибоким почуттям сказала у своїх віршах. Змучена, що утратила віру, 31 серпня 1941 року Марина Іванівна Цветаєва покінчило життя самогубством. Могила її загубилася. Довго довелося очікувати і виконання її юнацького пророцтва, що її віршам "як дорогоцінним винам настане своя черга".

Марину Цветаєву — поета не поплутаєш ні з ким іншим. Її вірші можна безпомилково довідатися — по особливому розспіві, неповоротним ритмам, незагальною інтонацією. З юнацького років уже початку позначатися особлива цветаєвська хватка в звертанні зі стихотвореним словом, прагнення до афористичної чіткості і завершеності. Підкуповувала також конкретність цієї домашньої лірики.

При всій своїй романтичності юна Цветаєва не піддалася спокусам того безжиттєвого, мнимого багатозначного декадентського жанру. Марина Цветаєва хотіла бути різноманітною, вона шукала в поезії різні шляхи.

Марина Цветаєва — великий поет, і внесок її в культуру російського вірша ХХ століття значний. Спадщина Марини Цветаєвої велика і важко оглядна. Серед створеного Цветаєвої, крім лірики — сімнадцять поем, вісім віршованих драм, автобіографічна, мемуарна, історико-літературна і філолофсько-критична проза.

Її не впишеш у рамки літературної течії, границі історичного відрізка. Вона надзвичайно своєрідна, трудноохопна і завжди стоїть окремо.

Одним близька її рання лірика, іншим — ліричні поеми; хтось надає перевагу поемам — казкам з їх могутнім фальклорним розливом; деякі стануть шанувальниками перейнятих сучасних звучанням трагедій на античні сюжети; комусь виявиться ближче філософська лірика 20-х років, інші дадуть перевагу прозі чи літературним письменам, які вибрали в себе неповторимість художнього світосприйняття Цветаєвої. Однак все нею написане об'єднано пронизуючою кожне слово могутньою силою духу.